175-річчю університету присвячується

Педагогічні КАДРИ

газета

ЗАСНОВАНА У ЖОВТНІ 1929 РОКУ

№ 1 (1605) СІЧЕНЬ 2010 РОКУ

НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Нехай не гасне зірка...

КОЖНИЙ ЮВІЛЕЙ – це не лише привід згадати про події минулих літ. Це можливість, доторкнувшись до літописних сторінок, глянути на історію нашої Вітчизни із сучасних позицій. Минувшина зобов'язує нас активно думати і дбати про своє сьогодення і майбуття...

Найбільший та найпотужніший педагогічний заклад України – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова святкує 175 років з моменту заснування.

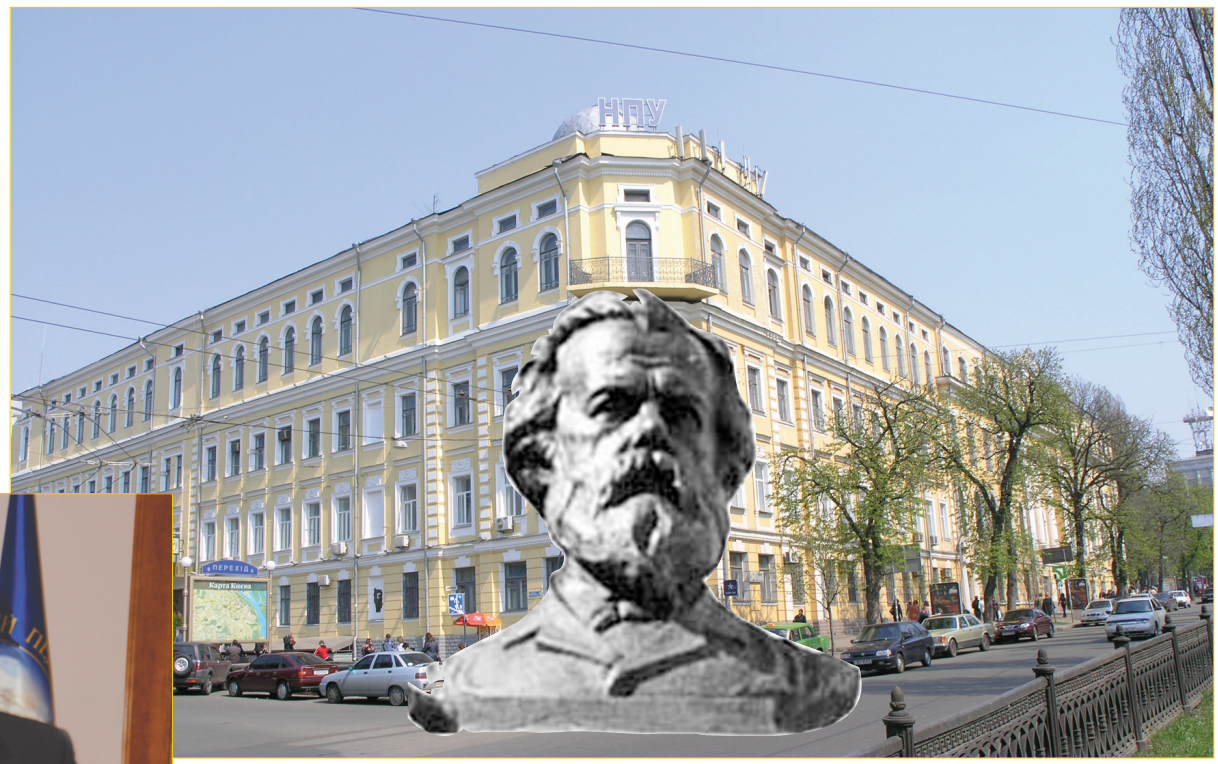

Віктор Андрущенко, ректор університету

Довгий час вважалось, що університет функціонує з 1920 року, коли рішенням Управління вищих шкіл м. Києва на базі університету Св. Володимира, Вищих жіночих педагогічних курсів та деяких інших педагогічних закладів було створено Київський інститут народної освіти (КІНО), якому було присвоєно ім'я видатного мислителя і педагога, філософа і етнографа **Михайла Драгоманова**.

Насправді ж опрацьовані архівні документи та матеріали засвідчують, що історичний шлях флагмана педагогічної освіти розпочався набагато раніше, а саме з 4 грудня 1834 року, коли на базі університету Св. Володимира було організовано Інститут казеннокоштних студентів як самостійний підрозділ для підготовки вчительських кадрів та державних службовців. Для них було затверджено особливий навчальний план, особливі умови утримання, передбачена відповідальність за відпрацювання в навчальних закладах після закінчення інституту. Лекції для них читали університетські викладачі. Окрім обов'язкових предметів, що вивчались у тогочасній вищій школі, студенти новоствореного закладу освоювали курс педагогіки, писали випускні роботи, проходили педагогічну практику. Це вирізняло їх серед студентського загалу, надавало особливий статус і значимість.

За довгі роки свого існування університет підготував більш як 170 тисяч педагогів і вихователів, які працювали і працюють нині практично у всіх навчальних закладах України й далеко за її межами. Разом з глибокими знаннями майбутні педагоги виховували в собі високі духовні чесноти, насамперед – **віру**, **надію**, **любов**.

Серед випускників-драгомановців є видатні педагоги і вчені, державні діячі і політики, працівники освіти і науки, поети і письменники, відомі спортсмени і музиканти, діячі культури і мистецтва.

У різні історичні часи вищий навчальний заклад для підготовки вчительських кадрів, спадкоємцем якого став Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, мав різну назву, структуру, співіснував у складі університету Св. Володимира або виходив за його межі. Однак він не лише ніколи не переривав підготовку вчительських кадрів, а навпаки – постійно нарощував її у відповідності з потребами практики. Незалежно від статусу вчительського інституту, в ньому працювали ті ж самі університетські викладачі; навчання здійснювалось за ними ж розробленими програмами й апробованими технологіями. Інститут ніколи не переривав педагогічну традицію Київської (університетської) педагогічної школи й навіть в роки тимчасового (1919–1933 рр.) закриття продовжував функціонувати у приміщенні головного (червоного) корпусу Університету, готуючи фахівців з педагогічних та інших спеціальностей. Все це дає підстави для висновку про тяглість освітянської (педагогічної) історії, спадкоємність підготовки педагогічних кадрів на Київщині, а головне – про те, що університет Св. Володимира (пізніше – Київський державний університет імені Т. Г. Шевченка, а ще пізніше – Київський національний університет імені Т. Шевченка) є справжнім прабатьком Педагогічного університету. Університет Св. Володимира дав путівку в життя Педагогічному інститутові такою ж мірою, як і сучасному Національному медичному університету імені Богомольця, Національній обсерваторії, іншим навчальним і науковим закладам держави.

Нині в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова навчається більш ніж 30 тисяч студентів з усієї України та різних країн світу. Університет веде підготовку кадрів із 106 спеціальностей. У його структурі – 20 інститутів, 105 кафедр, працюють 1500 викладачів, серед яких 42 дійсні члени і члени-кореспонденти різних академій наук, 232 доктори наук, професори та 625 кандидатів наук, доцентів, понад 50 заслужених працівників освіти, науки і техніки та інших галузей народного господарства, 12 народних і 7 заслужених артистів України.

Останніми роками НПУ імені М. П. Драгоманова утвердився як загальновизнаний лідер педагогічної освіти України. Історія його становлення та розвитку, сучасні методи організації навчально-виховної діяльності, досвід підготовки педагогічних кадрів – **золотий фонд української педагогіки**.

Тож щиро вітаю драгомановців з їх святом – 175-річним ювілеєм! Нехай ніколи не гасне зірка Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова на теренах Українського освітнього простору! Лише розквіту і талану бажаємо його видатним починанням!

Історичний поступ

ПИТАННЯ ПРО ВІДКРИТТЯ університету в Києві вкотре було порушено на початку 30-х років XIX століття. Придушивши польське повстання 1830–1831 рр., царизм змінив політику щодо Правобережної України. Було ліквідовано Кременецький ліцей та Віленський університет, на матеріальній і кадровій базі яких мав початково існувати майбутній університет у Києві.

У 1833 році Міністерству народної освіти, яким керував тоді граф С. С. Уваров, було дане доручення царя терміново розробити проект статуту майбутнього університету. Звичайно новостворюваний навчальний заклад мав беззастережно керуватися типовим статутом імператорських університетів.

15 липня 1834 р. (за ст. ст.), саме в день Св. Володимира Великого, відбувся урочистий акт відкриття університету.

На початку липня 1834 р. професора кафедри ботаніки Московського університету **Михайла Олександровича Максимовича** (1804–1873) було переведено до Києва і упродовж 1834/35 навчального року він виконував обов'язки ректора і декана історико-філологічного відділення єдиного в університеті філософського факультету. До цього ректорські обов'язки покладались на вихованця Київської академії і директора Першої гімназії історика **Максима Берлинського** (1764–1848).

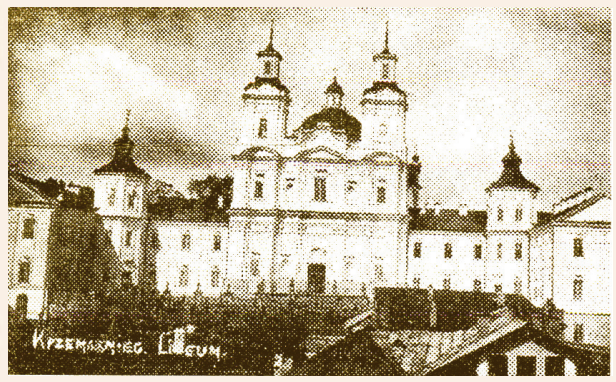

Кременецький ліцей

У 1834–1835 рр. університет розміщувався у трьох найнятих будинках в Липках на Печерську.

Свій перший академічний рік університет Св. Володимира розпочав 28 серпня 1834 р. Тоді в його складі було 62 студенти, понад півтора десятка викладачів, здебільшого колишніх учителів розформованого Кременецького ліцею. Протягом 1834/35 навчального року функціонував лише один філософський факультет, з історико-філологічним і фізико-математичним відділеннями, та "особливий виховний заклад" - Інститут казенних студентів.

Свою особливу регіональну місію університет здійснював згідно із своїм "особливим" статутом 1833 р., котрий діяв аж до 1842 р.

Незважаючи на відсутність словосполучення "Педагогічний інститут" у тимчасовому проекті статуту Київського університету, університет інституціалізує покладену на нього функцію вчительської підготовки у формі "особливого виховного закладу", відкритого 21 листопада 1834 р. (за ст. ст.). Заклад цей є, безумовно, непересічним. По-перше, він дав можливість університетові сконцентрувати увагу на своїх ключових функціях, властивих закладам університетського типу, – навчально-науковій, адміністративній, політичній, культурній тощо. По-друге, цей заклад започаткував на Київщині систематичну вищу світську педагогічну освіту, яку сьогодні очолює його прямий спадкоємець – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.

Умови формування контингенту казеннокоштних студентів для Педагогічного інституту були особливими. Вступ до нього збігався як із проходженням абітурієнтом вступних випробувань із загальних предметів гімназичного курсу, так і з жорстким відбором за національними та віросповідальними ознаками.

Олександр Максимович Максимович (1804–1873)

Студенти Педагогічного інституту, на відміну від інших студентів університету, перебували на повному пансіоні і під жорстким наглядом інспектора, якого призначав сам міністр, і двох помічників інспектора, яких призначав попечитель округу.

У червні 1842 р. університет вселяється в нову будівлю на Володимирській; набирає чинності новий Статут університету. В ньому підтверджується і закріплюється статус Педагогічного інституту, який і в новому Статуті віднесений до "особливих закладів при Університеті Св. Володимира".

В середині сорокових років число студентів Педагогічного інституту збільшується і у 1847 р. досягає 41 особи. У 1850 р. при інституті відкривається кафедра педагогіки, на яку призначається випускник Київської духовної академії 1837 р., ординарний професор і доктор філософії **Сільвестр Сільвестрович Гогоцький** (1813–1889).

З 1855 р. на російському троні владарює цар Олександр II. Відбуваються ліберальні перетворення, що зачепили і Київський університет та його Педагогічний інститут. Велику роль у цих перетвореннях відіграв **Микола Іванович Пирогов** (1810-1881), який був попечителем Київського навчального округу з 1858 по 1861 р.

Університет Св. Володимира. Початок XX ст.

Знаковою для НПУ імені М. П. Драгоманова як спадкоємця Педагогічного інституту є та обставина, що у 1863 р. по закінченні університету зі ступенем кандидата до Вищих педагогічних курсів вступив **Михайло Драгоманов** (1841–1895).

Як уже зазначалось, Вищі педагогічні курси при університеті мали готувати вчителів лише для державних училищ. У 1859 р. за підтримки М. І. Пирогова на Київщині з ініціативи групи студентів університету, до якої входив М. П. Драгоманов, починається стрімке поширення "недільних шкіл". Але вчителів катастрофічно не вистачає.

Микола Іванович Пирогов (1810–1881)

Тому підготовка педагогічних кадрів знову повертається до університету Св. Володимира, а Вищі жіночі курси у 1878 р. стають самостійним навчальним закладом.

Фундатором курсів у Києві по праву вважається С. С. Гогоцький. Курси спочатку розміщувались на розі Бібіковського бульвару та Тимофіївської вулиці в будинку М. Д. Фромета (нині тут знаходиться УВІР МЗС України). Пізніше, у XX ст., означені курси називались "Жіночим університетом Св. княгині Ольги".

Вищі жіночі курси дуже сприяли задоволенню потреб шкіл Київщини у вчителях історії, літератури, математики, фізики. Проте ще до їх відкриття існував значний незадоволений попит новостворюваних училищ щодо вчителів географії і порівняльного народознавства.

Тому підготовкою вчителів географії і компаративного народознавства почали опікуватись громадські організації. Ще на початку 1870-х років коштами Південно-Західного відділення Російського географічного товариства та за сприяння двох активних діячів товари-

педагогічного університету

ства – М. П. Драгоманова і П. П. Чубинського – було засновано Географічний інститут. У 1906 р. відновлюється прийом слухачок до Вищих жіночих педагогічних курсів у м. Києві.

Вищі жіночі педагогічні курси продовжували традиції підготовки вчительських кадрів, закладені Педагогічним інститутом Київського університету Св. Володимира, й у 1920 р. увійшли до КІНО імені М. П. Драгоманова, їх історію слід вважати складовою частиною історичної еволюції Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Тим паче, що саме вони стали основою його педагогічного факультету.

У вересні 1907 р. Київське товариство трудової допомоги для інтелігентних жінок відкрило один із найунікальніших вищих жіночих педагогічних навчальних закладів в Україні – Фребелівський педагогічний інститут.

Першим директором Фребелівського педагогічного інституту було обрано доктора медицини, професора, завідувача кафедри нервових хвороб Київського університету **І. О. Сікорського** (1842–1919).

У 1909 р. в Києві таки засновується Учительський інститут. Перші учительські інститути в Україні – Феодосійський (1872), Глухівський (1874) створювались після трансформації педагогічних інститутів при університетах у зовнішні педагогічні курси. Їхньою метою була підготовка вчителів для повітових шкіл, які за шкільним статутом 1872 р. перетворювалися у міські школи.

Директором Київського учительського інституту став **К. М. Щербина**.

З жовтня 1910 р. в Києві відроджується недержавний вищий педагогічний заклад - Географічний інститут.

14 серпня 1920 р. Учительський інститут закривається, слухачі 1-го і 2-го курсів переходять до Інституту народної освіти імені М. П. Драгоманова.

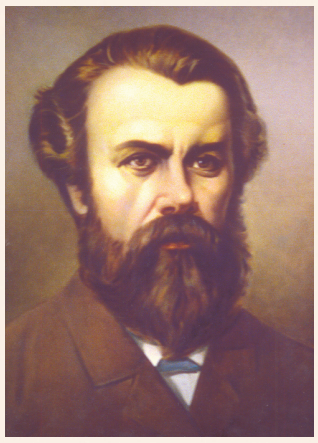

Михайло Петрович Драгоманов (1841–1895)

В кінці 1917 р. в часи правління Української Центральної Ради, а згодом – Гетьманату утворюється Київський український народний університет, який у 1918 р. стає державним і співіснує в одному приміщенні з університетом Св. Володимира. Згодом вони об'єднуються в єдиний Київський університет з двома відділеннями - українським і російським.

Реформу педагогічних навчальних закладів радянський уряд Росії запроектував ще в 1919 р. У 1920 р. виходить Статут інститутів народної освіти. Цього ж року 15 липня відкривається Київський інститут народної освіти. "Институт Народного Образования им. М. П. Драгоманова в Киеве (улица Короленко, быв. Владимирская, № 58) существует с 15-го июля 1920 года, будучи преобразован из Киевского университета, основанного в 1834 году. При преобразовании, кроме университета, в институт были влиты Киевские Высшие Женские Курсы, Киевский державный украинский университет, Учительский институт, Фребелевский институт и Географический институт, а с осени 1921 года – еще временные Педагогические курсы и часть Народного университета – Политехникума".

Ректором у 1921–1924 рр. був суспільствознавець **М. І. Лобода**. У 1924–1925 рр. ректором інституту був **О. О. Карпенко**. У 1925–1929 рр. ректором КІНО був професор **С. М. Семко-Козачук**.

Першим директором Київського інституту соціального виховання (1930 р.) став **Микита Минович Грищенко**.

Так 1933 року утворився Київський педагогічний інститут. У червні 1936 р. йому присвоєне ім'я О. М. Горького. І лише у 1991 р. – інституту повертають ім'я М. П. Драгоманова. 1993-го на основі педагогічного інституту створюється Київський державний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, якому у 1997 році надають статусу Національного.

Редколегія

Галерея ректорів

Перший директор Київського інституту соціального виховання (1930–1934) Микита Минович Грищенко (1900–1987)

Керівник Педагогічного інституту народної освіти ім. О. М. Горького (1937–1938) Олексій Михайлович Філіппов (1902–1995)

У 1946 році директором Педагогічного інституту ім. О. М. Горького (1946–1951) призначається Павло Романович Чамата (1898–1969)

15 січня 1951 року Івана Демидовича Золотоверхого (1905–1978) призначають директором Київського державного педагогічного інституту ім. О. М. Горького (1951–1956)

З 1956 по 1970 рік Педагогічний інститут ім. О.М.Горького очолювала Марія Максимівна Підтиченко (1912–1991)

У липні 1970-го Олексій Корнійович Романовський (р.н. 1918) був призначений ректором Київського педагогічного інституту ім. О. М. Горького

Микола Іванович Шкіль (р.н.1932) очолював Київський державний педагогічний університет ім. О. М. Горького з 1973 по 2003 рік

Університет н

а карті Києва

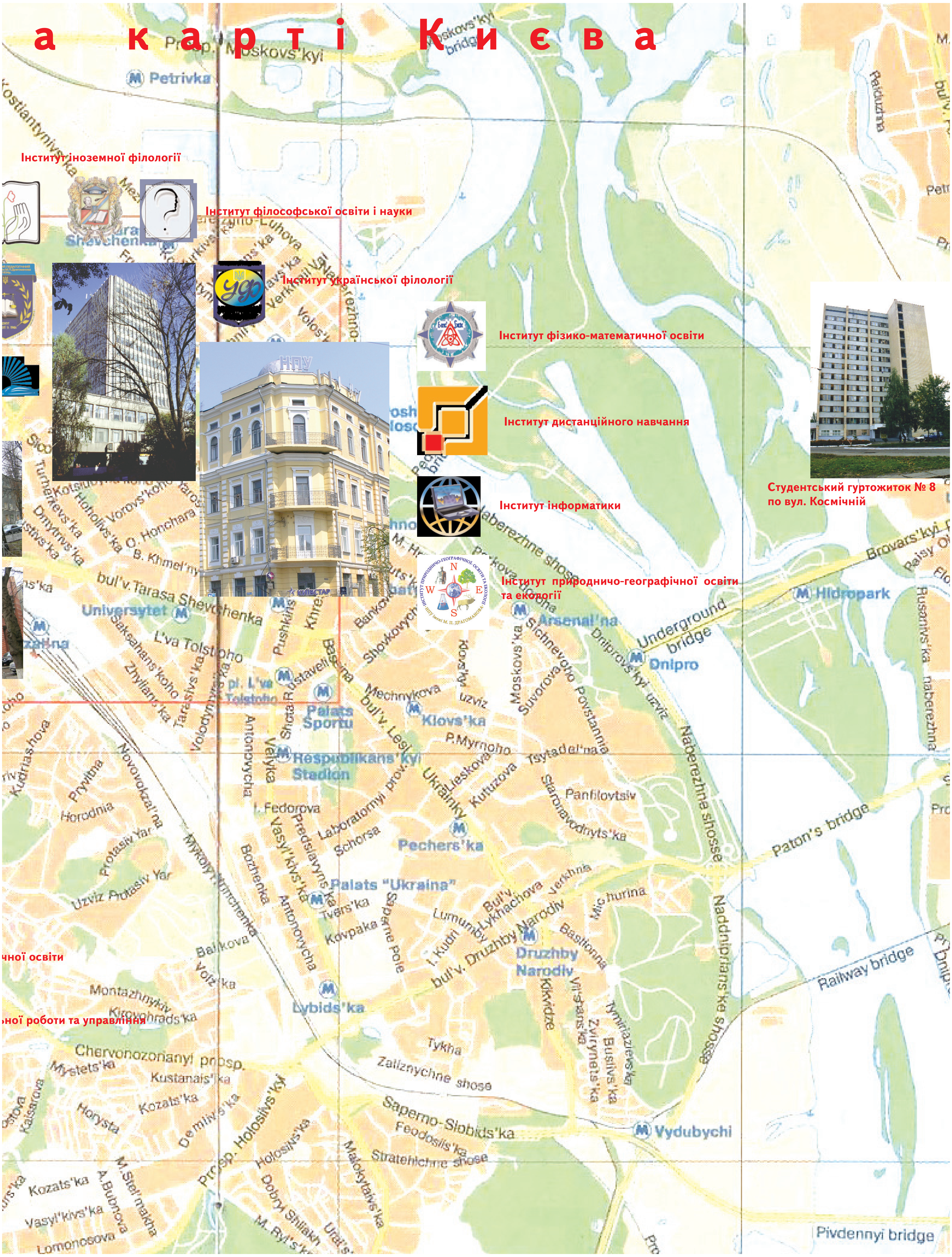

Сьогодення

Статус дослідницького – мета розвитку драгомановського університету у незалежній Україні

Володимир Бех, перший проректор

КАРДИНАЛЬНІ ЗМІНИ у соціальному світі на межі XX і XXI століть, що охопили всі сторони його життєдіяльності і закономірно призвели до актуалізації в свідомості світової спільноти проблем освіти як головної умови прогресивного розвитку країни у третьому тисячолітті, отримали своє адекватне віддзеркалення в університетській освіті.

Головне призначення університетів у всі часи полягало в збагаченні наукового знання, залученні до культури у виробництві інтелектуальної еліти держави і суспільства, підтримці наукових академічних традицій.

Однак сучасна глобалізація й інформатизація диференцює і фрагментує університетську сферу. На арену швидко прориваються якісно нові форми буття цього соціального інституту: автономні, підприємницькі, дослідницькі, приватні, корпоративні, міжнародні, змішані (наприклад, україно-польський), дистанційні, віртуальні та інші їх різновиди, що сегментуються у специфічні американські, європейські, релігійні, східні і західні зразки.

З цього далеко не повного переліку форм життєдіяльності університетів нашому навчальному закладу є сенс рухатись до набуття статусу дослідницького університету. Це обумовлено сформульованою ще у 2003 році ректором університету членом-кореспондентом НАН України і академіком АПН України **В. П. Андрущенком** і реалізованою нашим колективом унікальної ідеології модернізації ВНЗ, що за останні сім років дала змогу нам подвоїти організаційний і навчально-виховний потенціал драгомановського університету.

У рік свого 175-річчя НПУ імені М. П. Драгоманова є сучасною розгалуженою науковою і освітянською установою. Університет має позитивну тенденцію до інтеграції фундаментальної науки і навчального процесу, що є однією з головних вимог до дослідницького університету. В університеті сформувалися і стало функціонують 34 науково-педагогічні школи, за розробками яких здійснюється навчально-методична діяльність у дошкільній, початковій, середній і частково у вищій ланках національної системи освіти.

Професори і викладачі НПУ імені М. П. Драгоманова забезпечують національну середню освіту авторськими підручниками і посібниками за всіма напрямами середньої освіти, виконують експертизу майже всієї навчально-методичної літератури в країні, що претендує на надання грифу МОН України, очолюють науково-методичні ради та робочі групи з розробки державних стандартів, колектив університету має тісні виробничі зв'язки з профільними науковими установами НАН України і АПН України, щорічно проводить десятки міжнародних наукових і науково-практичних конференцій, є співзасновником низки технологічних парків, зокрема "Наукові і навчальні прилади". Науковці університету виконують 14 наукових проектів міжнародного значення.

Порівняння досягнутих університетом якісних і кількісних показників у науковій і освітянській діяльності з вимогами Кабінету Міністрів України до дослідницьких університетів засвідчує, що наш ВНЗ не тільки відповідає цим вимогам, а й у багатьох випадках значно перевершує формалізовані нормативи. Отже, для реалізації цієї перспективної для XXI століття корпоративної мети у нас є й відповідні інструменти, що уже задіяні у цьому дійстві. По-перше, потужний кадровий склад професорсько-викладацького корпусу, що сьогодні працює у флагмані вітчизняної педагогічної освіти. По-друге, накопичений досвід наукової, навчально-виховної і методичної роботи у сфері педагогічної науки і освіти. По-третє, відповідний стан і позитивні тенденції у розбудові інфраструктури ВНЗ, мається на увазі збагачення функцій Наукової бібліотеки і корпоративного видавництва, реалізація унікального проекту "Електронна педагогіка", напрацьована методика підготовки кадрів що обслуговують програмний і апаратний комплекс сучасних заходів освіти і науки у просторі нашого університету. По-четверте, місце нашого університету в структурі системи вищої професійної освіти країни, Європи і світу. **Це живить нас творчою енергією і спонукає до активних дій**.

Феномен наукової школи

Григорій Волинка, проректор з наукової роботи

НЕЗАПЕРЕЧНИМ ФАКТОМ, що пояснює здобутки і авторитет драгомановського педуніверситету, є факт існування у виші наукових шкіл, де вимогливо і філігранно налагоджена наукова співпраця викладачів, аспірантів і студентів з усіх галузей науки.

П'ять років тому ми мали честь підготувати і видати першу в педосвіті України книгу про наукові школи НПУ імені М. П. Драгоманова. Окрім іншого, вона викликала у громадськості досить багато питань – і уїдливо скептичних, і серйозно-теоретичних: а чи маємо ми підстави зрощений природознавством концепт "наукова школа" застосовувати у гуманітаристиці? Довели, що маємо, оскільки, по-перше, цей концепт ще наприкінці 50-х років XX століття зробився загальнонауковим, по-друге, тоді ж з'ясувалося, що уповання на "точність" природничо-математичних наук як на їх сутнісно специфікуючу рису має рівно стільки ж підстав, скільки й точність у гуманітаристиці. З одного боку, всі "точні науки" базуються на абсолютно неточних, у кращому випадку – просто правильних суб'єктивних допущеннях і конвенціях. З іншого, виявилась на порядок вища складність об'єктів гуманітаристики, недоступних ніяким математично точним описам і вимірюванням. А наприкінці XX століття було визнане існування у кожній з них наукових шкіл як осередків відтворення продуктивної наукової суб'єктивності.

Спробуємо окреслити зміст загальнонаукового поняття "наукова школа".

По-перше, наукова школа – це не кафедра. Це добровільне об'єднання фахівців, яких зблизила взаємна симпатія (співвідчуття творчих можливостей кожного члена спільноти) і певний клас задач, цікавих кожному. По-друге, на відміну від формальних колективів з визначеними функціями і винагородами, в науковій школі домінує принципово непрагматична мотивація і мобільність функцій. Лідером може виявитися зовсім не той, кого призначило керівництво. Непрагматизм, розкутість стосунків, рівність учасників, творчо-ігрова атмосфера зближує зміст поняття, що розглядається, з давньогрецьким "схоле" (дозвілля, вільний час для насолод, час, не наповнений вимушеною і сторонньо мотивованою працею). По-третє, наукова школа – це наявність спільно виробленого зразка (парадигми) методологічних підходів до обраного класу задач, із завжди новою, точною "підгонкою" і модифікацією традиційних методів. Немає такої модифікації у відповідності з новими задачами, – немає школи ні в природознавстві, ні в гуманітаристиці. По-четверте, школа – це продукція – оригінальна, відмінна від аналогів, придатна до застосування і незалежної верифікації.

Дослідницькі спільноти із щойно позначеними рисами є в НПУ імені М. П. Драгоманова. Їх небагато. Але ними представлена майже кожна галузь універсуму знань, що складають духовний світ нашого університету.

Перелічимо провідні галузі в університеті, в межах яких існують незаперечні наукові школи: біологічні науки, економіко-управлінські, етносоціологічні, інформатично-технологічні, історичні науки, корекційна педагогіка і психологія, метематика, мистецтвознавство, педагогіка з методиками навчання, політологія, соціальна педагогіка, фізика, філологія, філософія.

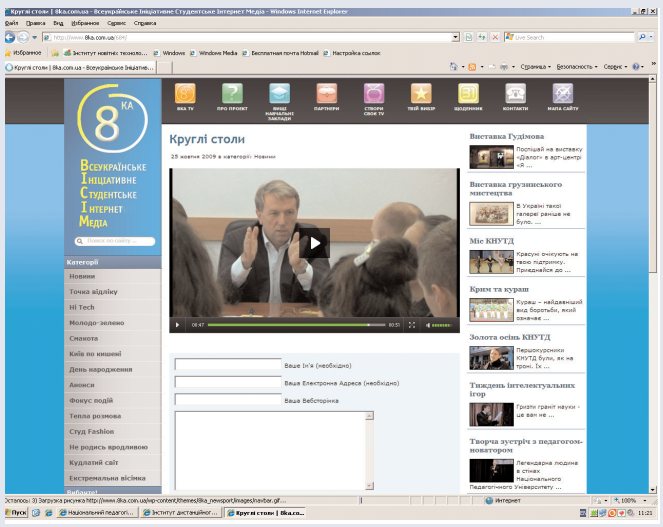

На фото. Сюжет на сайті Інтернет-каналу "www.8ka.com.ua" про робочу зустріч організаторів Інтернет-телебачення зі студентським активом НПУ імені М. П. Драгоманова і проректором з дистанційної освіти та інноваційних технологій навчання Анатолієм Кудіним

Вища освіта XXI століття

СТРАТЕГІЧНИМ напрямом розвитку університету на шляху становлення його як сучасного європейського університету є впровадження у навчальний процес електронних засобів навчання та високих інформаційних технологій.

У 2008–2009 навчальному році у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова завершено перший етап проекту *"Електронна педагогіка"*, метою якого є створення сучасного інформаційно-освітнього середовища університету на основі новітніх інформаційно-комунікаційних технологій. У проекті беруть участь усі інститути та 95% кафедр університету.

Метою другого етапу проекту "Електронна педагогіка" (2009–2012 н.р.) є підвищення якості надання освітніх послуг в університеті шляхом активного впровадження інноваційних технологій навчання і засобів електронного навчання в реальний навчальний процес. Другий етап охоплює більш тривалі і глибинні види діяльності ВНЗ – організацію підготовки спеціалістів в університеті на рівні державних стандартів. Ми визначились, що у нашому навчальному закладі другий етап буде охоплювати три напрямки діяльності університету: організація самостійної роботи студентів стаціонару; організація дистанційної форми навчання для осіб, що навчаються без відриву від виробництва; впровадження ІКТ у виховному процесі.

Перший напрямок має на меті:

– упродовж 2009–2012 років перевести самостійну діяльність студентів денної форми усіх спеціальностей, враховуючи специфіку підготовки, на електронні технології організації навчальної діяльності;

– протягом 2009–2012 н.р. провести через курсову підготовку з питань оволодіння технологіями виготовлення і демонстрації електронних засобів навчання *весь навчально-допоміжний персонал* кафедр усіх інститутів;

– з 2010 року включити до програми підготовки *всіх магістрів* незалежно від спеціальності бакалаврату цикл *курсів дисциплін* з питань сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні;

– впродовж 2009–2011 років реалізувати можливість *повного доступу* студентів денної форми навчання до цифрових освітніх ресурсів Інтернету на території навчальних корпусів, в тому числі за Wi-Fi технологіями;

– до 2010 року забезпечити загальноуніверситетський ЦВСЕН НПУ імені М. П. Драгоманова (вул. Пирогова, 9) апаратурою для проведення навчальних занять за розкладом (іноземні мови, політологія) у формі відеоінтернет-конференцій;

– відкриття *у кожному навчальному корпусі* загальноуніверситетських мультимедіа центрів електронного навчання *багатофункціонального призначення*, які використовуватимуться як читальний зал електронної бібліотеки, відеоконференц-зал для проведення викладачами кафедр усіх інститутів лекцій з використання ІКТ, цифрова мовна лабораторія, клас для комп'ютерного моніторингу знань студентів;

– упродовж 2009-2011 років створити *в кожному студентському гуртожитку* електронний читальний зал – бібліотеку електронних цифрових ресурсів на базі рідкокристалічних е-книг eBook.

Другий напрямок проекту "Електронна педагогіка" відноситься до впровадження в університеті електронних систем навчання осіб без відриву від виробництва (заочна форма).

Основна проблема, на розв'язання якої направлений цей пункт проекту, – це низька якість традиційної заочної освіти. Тоді, можливо, треба відмовитися від заочної форми навчання? Думаємо, що ні. Неконтрольована і швидка зміна ринку професій вимагатиме постійної перекваліфікації дорослих, сімейних людей, які не можуть навчатися стаціонарно. Невипадково у болонських документах мова йде лише про дві форми навчання – стаціонарну і дистанційну.

В університеті створена вся необхідна нормативно-правова база і відповідна інфраструктура: діють відповідні відокремлені структурні підрозділи – локальні центри дистанційного навчання. Сформовано творчі колективи для виготовлення дистанційних курсів, до складу яких входять 28 викладачів та веб-дизайнери Центру впровадження електронних систем навчання університету. Планується курсова підготовка мережевих викладачів кафедр інститутів пілотних спеціальностей з видачею відповідного сертифіката.

Закінчується створення програмного продукту власного виробництва – апаратно-програмного комплексу "Електронний деканат". Закуплено спеціальні програмні продукти для виготовлення комплексу, а група програмістів, які створюють комплекс, пройшла відповідну курсову підготовку у навчальних центрах Microsoft.

Планів багато, серед них – провести реорганізацію на двох пілотних спеціальностях. Створити в регіонах (м. Лубни, м. Добромиль, м. Славутич, м. Гурзуф, м. Євпаторія, м. Прага) локальні центри дистанційного навчання на пілотних спеціальностях. Відкрити нові регіональні локальні центри дистанційного навчання університету. Залучити до пілотних спеціальностей **інші** спеціальності заочної форми навчання.

У реалізації **третього напрямку** бере активну участь студентське самоврядування як один з головних елементів життя університету. Цей напрямок реалізовується в інноваційному проекті "Інтернет-телебачення", метою якого є створення у телевізійному просторі інформаційного Інтернет-каналу, контент якого розробляють і готують студенти. Цей проект об'єднує близько 10 вищих навчальних закладів м. Києва і має стати важливим елементом виховного процесу творчої молоді у нашому університеті (див. фото).

Виконання саме таких інноваційних завдань в повному обсязі дасть можливість нам переконливо стверджувати: НПУ імені М. П. Драгоманова – сучасний європейський університет.

Анатолій Кудін

університету

Вектори інноваційного розвитку

НАЦІОНАЛЬНИЙ педагогічний університет імені М. П. Драгоманова планомірно реалізує комплексну програму модернізації навчально-виховного процесу з метою створення якісно нової системи випереджувальної підготовки та перепідготовки висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців, здатних успішно працювати на рівні сучасних освітніх технологій.

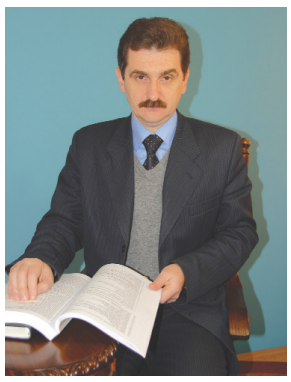

Григорій Бойко, начальник навчально-методичного управління

Зроблено рішучі кроки в організації навчального процесу щодо адаптації національної педагогічної освіти до особливостей європейського й світового співтовариства, забезпечення академічної мобільності та „вільної траєкторії" навчання студентів, зберігаючи традиційно високий рівень фундаментальної підготовки майбутніх фахівців, власне бачення шляхів вирішення проблем, напрацювання і доробки.

Визначальним на шляху забезпечення гарантованого рівня підготовки фахівців є створення в університеті системи моніторингу якості освіти як постійного, систематичного збору та аналітичної обробки інформації про навчально-виховний процес з метою визначення оптимальних шляхів підвищення якості освіти. Наступне приєднання до Європейської системи оцінки якості освіти вимагає більш широкої участі Драгомановського університету в роботі профільних міжнародних організацій.

У Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова створено ефективну освітню інфраструктуру, яка дозволяє успішно формувати вектори інноваційного розвитку педагогічної освіти України, забезпечує лідерські позиції з розробки та запровадження новітніх освітніх технологій, інтернаціоналізацію освітньої діяльності університету.

«УНІВЕРСИТЕТ — ЦЕ ЗАВЖДИ СТУДЕНТСТВО...»

Драгомановський університет має велику родину чисельністю більше тридцяти тисяч чоловік. Основна її частина — студентство. За своєю природою студентська молодь динамічна, бурхлива, здатна до поступу та нових ідей.

Наш університет рясніє більше ніж 30-ма тисячами особистостей. Студент — це особистість, що формується. Це майбутнє країни та її потенціал. Та молодь, уже перебуваючи в стінах вишу, відчуває свою потребу в реалізації. Саме таким центром об'єднання є студентське самоврядування.

Студентське самоврядування стає місцем зустрічі однодумців і не тільки. Кожен має власну думку та прагне довести її до відома інших, намагається її здійснити. Цим студентське самоврядування захоплює на довгі роки — змушує недосипати ночами, створювати нові проекти, домовлятися з колегами. Дає можливість *вчитись* та *жити*. Воно стає моделлю дорослого, серйозного, професійного життя в усіх його проявах.

Студентське самоврядування сьогодні у нашому університеті представлене такими структурами як студентський профком, Студентська Рада та Наукове товариство студентів і аспірантів. Усі ці структури та їх діячів драгомановська родина добре знає та сміливо на них покладається.

Та у рік 175-річчя Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова виникає бажання помандрувати часом. Адже цей зріз часу — неймовірна кількість подій, імен, традицій...

Вважається, що покоління змінюється кожні двадцять-двадцять п'ять років. Це означає, що приблизно сім-дев'ять поколінь змінилось в університеті. Цікаво, чим захоплювалась молодь у 1859 році? А в 1979 році? Єдине, що можемо точно стверджувати, що студентські об'єднання існували увесь час, молодь завжди згуртовувалась. Виникали різноманітні братства й осередки. До їхнього числа належала й людина, чиє ім'я носить наш університет. Михайло Драгоманов уже студентом брав участь у діяльності різноманітних гуртків, був громадським діячем, активно цікавився літературною діяльністю.

Мабуть, подорож у часі була б довгою, але віримо, що цікавою. Ми б зустріли безліч людей, мали б змогу спостерігати за десятками тисяч людських доль. Побачили перші зустрічі з майбутніми друзями на усе життя, перші посмішки від кохання, роки праці та науки, сльози з різних причин. Бо університет — це завжди студентство. А воно різне. Але завжди молоде і справжнє, живе та неординарне!

Сергій Русаков

Виховуємо громадянина

НАЦІОНАЛЬНЕ виховання є одним із головних пріоритетних і органічних компонентів розвитку освіти у сучасній Україні.

Наша мета – формування нового покоління фахівців, всебічно розвинених, здатних успішно працювати в нових динамічних умовах, брати на себе професійну відповідальність, забезпечувати якісний рівень освіти, **конкурувати на ринку праці України та сучасної Європи.**

У зв'язку з цим ми продовжуємо глибоку та системну розбудову студентського самоврядування університету. Домінує **ідея єдиної корпоративної культури вузу,** політики партнерства та участі студентів у життєдіяльності університету. Розвивається **навчально-виховний формат у векторі – самоосвіта, самовиховання, самоконтроль.**

Студентська рада Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (голова – Микола Давидюк) **сьогодні** – це понад **600 активістів** студентського самоврядування, що разом складають одну з найпотужніших в Україні команд з розбудови ідеї демократизації вищої освіти.

Саме **Відділ виховної роботи та Студентське самоврядування університету** стали ініціаторами рейтингового оцінювання навчальної та позанавчальної діяльності студентів, а згодом і рейтингу діяльності наставників академічних груп, рейтингу на кращу групу, курс, гуртожиток.

Щорічно переможці рейтингу **"Кращий студент університету"** стають учасниками **безпрецедентної культурно-освітньої програми, яка** дає змогу безпосередньо спілкуватися з найвидатнішими представниками сучасного українського суспільства **Мирославом Поповичем, Леонідом Кравчуком, Миколою Мозговим, Віталієм Кличком,** Святійшим Патріархом Київським і всієї Русі-України **Філаретом** та іншими. Найкращих університет залишає на своїх кафедрах.

Народний аматорський театр "Вавилон"

Порівняно з минулими роками кількість **фахівців вищої кваліфікації** в університеті **збільшилася** майже **на 40%**. На наш погляд, така **позитивна динаміка** є результатом **вдалої кадрової стратегії, дії механізмів кар'єрного росту викладачів та використаних мотиваційних чинників.** Суть стратегії полягає в тому, що в першу чергу ми орієнтуємося на власний науково-педагогічний продукт.

За допомоги Студентського самоврядування з 1-го курсу студентство привчається до розумної і здорової конкуренція – однієї з головних умов підвищення якісного рівня освіти, а також свого власного інтелекту.

Відділом виховної роботи університету (завідувач **Наталія Ігнатовська**) створена **"Школа молодого лідера"**, завдання якої – формування наукового світогляду і політичної культури особистості, її ціннісних орієнтацій і моральних характеристик, становлення громадянина – трудівника, патріота, провідника національних і загальнолюдських цінностей.

Реалізація виховного процесу здійснюється шляхом формування у молоді естетичних поглядів, смаків, які ґрунтуються на народній естетиці та кращих надбаннях цивілізації, виробленні умінь власноруч примножувати культурно-мистецьке надбання народу, відчувати і відтворювати прекрасне у повсякденному житті.

Значних успіхів у цьому досяг **Центр культури та мистецтв на** чолі із Іриною Савченко. Нині студентам університету створені всі необхідні умови для занять у **20 колективах** художньої самодіяльності (з них 2 мають звання народних).

Слід зауважити, що навчально-виховний процес в університеті, побудований на українознавчій основі, сприяє розвитку духовного світу, національної свідомості особистості. А організаційно-педагогічна система виховної роботи із студентами, управління нею і практичне забезпечення ґрунтуються на основі впровадження державної мови, національних і загальнолюдських цінностей в усі сфери діяльності університету.

Створена система психологічного та педагогічного впливу на особистість студента, мета якої – формування прагнення до здорового способу життя, відповідального батьківства, безпечного материнства, здатності протистояти асоціальним явищам. В контексті цього проводяться регулярні заходи з пропаганди здорового способу життя і запобігання негативним явищам із застосуванням креативних методів їх проведення та залученням громадських і молодіжних організацій.

Університетський **спортивний клуб "Олімп"** (директор – **Олександр Питомець**) орієнтує молодь на творче засвоєння фізичної культури як впорядкованої системи впливу на інтелектуальну, емоційно-вольову і практичну діяльність людини. Це дає змогу говорити про фізичне виховання як про важливий засіб формування особистості, громадянина і майбутнього фахівця, цілеспрямований педагогічний процес залучення студентської молоді до цінностей загальнолюдської фізичної культури та відродження національних традицій.

Керівництво університету на чолі з **ректором Віктором Андрущенком** докладають усіх зусиль для того, щоб виховна робота в університеті здійснювалася послідовно, фундаментально і якісно, опираючись на потужний історичний досвід вузу та професійні традиції, підпорядковуючись загальним тенденціям перебудови системи вищої освіти України. Особисто Віктор Петрович – провідник глибокої консолідації студентства та професорсько-викладацького складу у єдину академічну спільноту, об'єднану спільною мораллю та ідеями.

Юрій Маленовський, заступник першого проректора з виховної роботи

У тісній співдружності з ректоратом діє Рада ветеранів університету, яку з 1997 року очолює полковник у відставці Микола Рябухін (ліворуч)

Сьогодення

ІНТЕЛЕКТ ВСІХ КРАЇН ОБ'ЄДНУЄТЬСЯ

ОСНОВНОЮ тенденцією розвитку сучасного інформаційного суспільства є його глобалізація. Глобалізація стирає межі між країнами, висуває на перший план економічний розвиток. Освіта в світі тепер все більше розглядається не лише як спосіб розвитку особистості, а й як один з факторів виробництва, від якого залежить його продуктивність.

В результаті зазначеного процесу посилюється рух до міжнародної інтеграції в цілому, а отже і вищої освіти зокрема. Як відомо, в Європі інтеграція в сфері вищої освіти набула форм Болонського процесу. Вже понад 40 європейських країн, включно з Україною, є його учасниками.

Одна з цілей міжнародної співпраці – підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу. Щороку понад 50 професорів і викладачів університету проходять стажування в зарубіжних партнерських вузах, освітніх і дослідницьких центрах.

Щомісяця в університеті проходить дві-три міжнародні конференції або семінари. Важливе місце в програмах міжнародної співпраці університету займає участь в діяльності міжнародних об'єднань в галузі досліджень, вивчення і викладання педагогічних дисциплін – таких, як Європейська асоціація педагогічних університетів, Академічна Мережа Центральної та Східної Європи.

Делегація нашого університету в гостях у Гродненського державного університету (Білорусь)

Активним учасником Болонського процесу є й НПУ імені М. П. Драгоманова, який нині відзначає 175-ту річницю від дня свого заснування. Університет зберігає і нарощує свій авторитет і конкурентоспроможність не лише в Європі, а й у світі. Свідченням цього є понад 60 міжнародних угод, які уклали інститути університету з найвідомішими закордонними університетами і науковими центрами. Серед них такі всесвітньо визнані університети, як 1-ий Римський університет "Ла Сап'єнца" (Італія), Національний університет імені Каподістріана в м. Афіни (Греція), Лісабонський університет (Португалія), університет Альберти (Канада), Вільнюський педагогічний університет (-Литва), Педагогічний університет імені Комісії Народної Освіти (Польща), Московський державний лінгвістичний університет (Росія) та інші.

Наш університет зайняв активну позицію щодо сприяння закордонним партнерам у вивченні української мови студентами та викладачами. Так, завдяки спільним зусиллям Інституту української філології та Інституту іноземної філології НПУ імені М. П. Драгоманова при Московському державному лінгвістичному університеті (Росія) було створено Центр україністики. Вже відбулося два випуски студентів зі знанням української мови. Ряд викладачів нашого університету ввійшли до складу робочої групи з написання першого в Російській Федерації навчально-методичного комплексу з української мови. Нещодавно підписано угоду з Лісабонським університетом (Португалія) про участь викладачів нашого університету в створенні та роботі курсів слов'янських мов.

В університеті започатковано 14 міжнародних проектів, зокрема "Вдосконалення багатогалузевих підходів до профілактики ВІЛ/СНІД серед молоді України" спільно з представництвом Європейської комісії в Україні; проект розвитку дистанційної освіти спільно з університетом м. Умеа (Швеція) та інші. Особливої уваги заслуговує проект "Інклюзивна освіта для дітей з вадами розвитку в Україні", який виконується Інститутом корекційної педагогіки і психології спільно з Університетом Едмонтон (Канада). Завдяки такій довгостроковій співпраці ми прогнозуємо створення в недалекому майбутньому міждержавних університетських науково-дослідницьких центрів, які можуть стати транснаціональними освітніми майданчиками "*економіки знань*".

Як відомо, Болонська реформа наполягає на необхідності "*п'ятої свободи*", а саме "*свободи руху знань*", яка серйозно підвищує автономію студента – зокрема географічну автономію. Завдяки гармонізації освітніх рівнів та системи взаємозаліку кредитів студент зможе формувати свою освіту між кількома університетами.

Більшій мобільності наших студентів сприяють їх стажування в провідних вищих навчальних закладах Європи. Так, приміром, вже три роки поспіль студенти Інституту іноземної філології упродовж семестру проходять стажування в Краківській педагогічній Академії (Польща). В свою чергу стіни нашого університету відкриті для студентів з інших країн. Підтвердженням зростаючого авторитету НПУ імені М. П. Драгоманова на міжнародній освітянській арені є тенденція щорічного збільшення кількості іноземних студентів. Нині в університеті різними формами навчання охоплено понад 400 іноземних студентів із 28 країн світу.

Отже, навчання, стажування та дослідницька робота за кордоном збагачують індивідуальний досвід викладачів і студентів, надають їм можливість дізнатися більше про інші моделі створення та поширення знань, дають змогу їм розширити мережу своїх контактів та спілкування. Саме на досягнення цих цілей і спрямована міжнародна діяльність нашого університету.

Володимир Лавриненко, проректор з міжнародних зв'язків

Моніторинг як механізм управління якістю освіти

СВІТОВА освітня практика свідчить, що якісний рівень освіти забезпечується через моніторинг як систему збирання, опрацьовування та розповсюдження інформації про освітню систему для безперервного відстеження її стану і прогнозу розвитку.

В нашому університеті з ініціативи і за завданням ректора **Віктора Андрущенка** з 2005 року запроваджено моніторинг якості освіти. Під терміном "моніторинг" ми розуміємо постійне та систематичне збирання і опрацьовування дослідницькими методами інформації про навчально–виховний процес і пов'язані з ним сфери діяльності університету з метою визначення і реалізації оптимальних шляхів підвищення якості освіти майбутніх фахівців.

Петро Дмитренко, директор Центру моніторингу якості освіти

"Оцінювання навчальних досягнень студентів" у повному обсязі, тобто як процес і результат цього процесу, ми розглядаємо і реалізуємо як складову частину моніторингу якості освіти.

Для забезпечення моніторингу якості освіти в НПУ імені М. П. Драгоманова здійснено ряд організаційних заходів, зокрема, створено загальноуніверситетську та інститутські групи моніторингу якості освіти; Науково-методичний центр моніторингу якості освіти як структурний підрозділ університету тощо.

Основними формами моніторингу якості освіти в нашому університеті є: декади інститутів (факультетів); проведення відкритих занять; взаємовідвідування занять; контрольні відвідування занять посадовими особами; ректорські і директорські контрольні роботи; форми поточного і підсумкового контролю якості підготовки майбутніх фахівців тощо.

Безпосереднім виконавцем у моніторингу і забезпеченні якості освіти є професорсько – викладацький склад університету загалом і кожний член колективу зокрема. Керівники кафедр та інших структурних підрозділів організовують реалізацію політики і стратегії університету в забезпеченні якості навчання шляхом ефективного використання наявних ресурсів, аналізу і вдосконалення механізмів забезпечення якості освіти на основі інструктивно – методичних рекомендацій.

Досвід впровадження моніторингу в НПУ імені М. П. Драгоманова показує, що в результаті успішність в університеті є величиною практично стабільною. Вона коливається в інститутах між 99% і 82%: вищі показники на спеціальностях гуманітарного профілю, нижчі – на спеціальностях природничо-математичного профілю.

Музей історії університету

На першому поверсі центрального корпусу знаходиться музей історії нашого університету, куди кожного року приходять першокурсники ознайомитися з минулим своїх інститутів та факультетів.

Основним призначенням музею є зібрання та збереження пам'яток минулих років, відомості про викладачів і студентів нашого навчального закладу.

У зв'язку з цим хочеться ще раз закликати керівників наших інститутів допомогти музею із зібрання різноманітної інформації про наших викладачів і співробітників. Бо минуть роки і, на жаль, ми не зможемо згадати всіх, хто з нами працював.

Працюючи завідувачкою музею, мені доводиться звертатися до київських архівів, але отримати необхідні довідки не так просто. Й не раз в архівах відповідали, що вони мають лише ту інформацію, яку свого часу їм надавали самі навчальні заклади.

А як приємно було в Історичному архіві м. Києва тримати в руках і читати лист Михайла Петровича Драгоманова. Ось його копія:

"Его превосходительству, Господину попечителю Киевского Ученого Округа, Действительному Статскому Совітнику и кавалеру Осбору Осдоровичу Витте

Окончившего курс в университете С. Владимира Михайла Драгоманова

Прошение

В настоящем академическом году я окончил курс в университете Св. Владимира на историкофилологическом факультете, и право получить стипендию. Тепер я желаю поступить в педагогический курс по предмету истории. Потому покорнейше прошу Ваше Превосходительство сделать распоряжение о принятии меня в число кандидатов-педагогов. Документы мои находяться в Правлении Университета Св. Владимира

Михаил Драгоманов (подпись)".

Отже, подивимося навкруги, в очі одне одному і будемо разом робити історію нашого університету імені такої великої людини, як Михайло Драгоманов!

Світлана Мазко, завідувачка музею

університету

НАЙВАЖЛИВІШІ ЗДОБУТКИ

Профспілкова організація університету, можна вважати, веде свій історичний відлік з 15 липня 1920 року, коли формально через об'єднання студентів кількох навчальних закладів було створено Київський інститут народної освіти (КІНО) імені Михайла Драгоманова. У профспілці КІНО в 1925/1926 н.р. 268 її членів мали стаж перебування від 1 до 3-х років. Це може бути підставою вважати, що профспілка драгомановського інституту, ймовірно, була створена саме в 1922 році.

Досвід діяльності профспілки КІНО у 20-ті роки є окремою сторінкою літопису історії сучасної профспілки НПУ імені М. П. Драгоманова. Профспілка робітників освіти (РОБОС) КІНО віддзеркалює загальні тенденції суспільно-політичних процесів, особливості профспілкового будівництва у ВНЗ та основні функції освітянських профспілок. Розв'язувались питання розвитку системи народної освіти, запровадження загальнообов'язкового початкового навчання, повна і остаточна ліквідація неписьменності, виховання і навчання дітей трудящих, утримання шкіл та дитячих будинків, професійно-технічна освіта робітників тощо.

Діяльність профспілкової організації університету за час її існування можна умовно поділити на два періоди. Перший (1920–1990 рр.) характеризувався ідеологічними компартійними установками та практичними діями щодо вдосконалення організації праці і соціалістичного змагання, ефективного використання обладнання, впровадження в практику передового досвіду, охорони праці та техніки безпеки, організації культпоходів, відзначення радянських свят.

Другий період, що охоплює роки розпаду СРСР та становлення молодої незалежної української держави, докорінно змінив роль і завдання профспілки.

Разом з утвердженням приватної власності, змінами суспільного ладу та переходом до ринкових відносин почалося різке розшарування на багатих і бідних, несправедливий перерозподіл спільно набутого народного багатства, неконтрольована "прихватизація". Слід було по-новому будувати стратегію і тактику взаємостосунків не лише з адміністрацією університетів, а й з виконавчою владою держави взагалі. Статус профспілки значно зріс – вона стала єдиним колективним громадським органом, який зобов'язаний був захищати правові, соціально-економічні, трудові і громадські права освітян в цілому та кожного її члена зокрема. Зросла і роль колективних договорів.

Профспілковий комітет ППО НПУ імені М. П. Драгоманова нового періоду веде свій відлік з 1 листопада 1991 року, і після вже чотириразового свого переобрання працює в малозміненому складі й донині. Які ж наші найважливіші здобутки? Головне – це збереження у непростих умовах профспілки як організації та її щорічне кількісне зростання. Вдалося відстояти мотивацію бути членом профспілки. Не менш важливою є здобута протягом багатьох років праці і захисту спільних інтересів довіра членів профспілки до профспілкового комітету і його керівництва. Надзвичайно цінуємо взаєморозуміння, яке склалося, і прагнемо працювати адекватно. Окрім виконання щоденних справ і вирішення проблем кожного члена профспілки, у співпраці з ректоратом намагаємося розглядати більш загальні питання: збереження національних традицій і здобутків у процесі реформування освітньої галузі, належного фінансування, правового і соціального захисту, створення позитивного морально-психологічного клімату, безпеки життєдіяльності і охорони здоров'я, санаторного лікування та оздоровлення на базах відпочинку тощо.

Крім проблем сьогодення ми також прагнемо пізнати минуле. Нині члени профспілки працюють в архівах, шукаючи матеріали для написання історії профспілкової організації університету. Вже вийшли друком дві обширні статті під авторством доцента **Катерини Двірної**. До 175-річного ювілею університету профспілкова організація працівників підходить з вагомими здобутками, які будуть достойно відзначені на рівні всіх структурних підрозділів.

Іван Горбачук,
голова профспілкового
комітету університету

Драгомановські випускники

За усі роки існування нашого навчального закладу з його стін вийшло в світ понад 150 тисяч випускників. Не всі з них стали вчителями — хтось пішов у науку, на адміністративну роботу, здобув іншу професію.

Де б вони не працювали, чим би не займались, завжди вирізняються відповідальністю, благородством, окриленістю, романтичністю, закоханістю у свою справу...

Університет пишається і тими випускниками, які досягли певних висот, зробивши успішну кар'єру, і тими, хто віддав 35 і більше років вчительській професії. Тому у листопаді 2007 року багатотиражка НПУ ім. М. П. Драгоманова "Педагогічні кадри" започаткувала рубрику "Драгомановські випускники". За час, що минув, на шпальтах газети майже в кожному номері подавалася інформація про випускників Драгомановського університету і його попередників — Київського державного педагогічного інституту ім.О. М. Горького, КІНО ім. М. П. Драгоманова. Читачі мали змогу ознайомитись з долею таких випускників університету, як **Іван Горбачук**, **Микола Шкіль**, **Любов Мацько**, **Дмитро Сергієнко**, **Андрій Малишко**, **Микола Шут**, **Ярослава Побережна**, **Павло Полянський**, **Валентин Зайчук**, **Володимир Бондар**.

Подаємо фото 1978 року, на якому застигла мить випуску тодішнього фізико-математичного факультету нашого університету. На світлині серед випускників можна побачити **Олега Падалку**, нинішнього проректора з економіки та організації навчально-виховної роботи, **Володмира Баштового**, начальника відділу організації наукових досліджень.

Нам є чим гордитися

До 175-річного ювілею Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова Інститут фізичного виховання та спорту підійшов, як добре відомий і визнаний в Україні навчально-науковий центр з підготовки фахівців в галузі фізичного виховання та спорту. В Інституті гармонійно поєднуються процеси підготовки кадрів, фундаментальних і прикладних науково-дослідних робіт, проведення спортивно-масових і фізкультурно-оздоровчих заходів серед молоді та різних груп населення міста Києва.

Інститут має потужний кадровий потенціал, серед яких 10 професорів, міцну сучасну спортивну навчальну базу. Все це свідчить про те, що Інститут фізичного виховання та спорту достойно зустрічає ювілей університету, з гордістю оглядаючись на минуле, цінуючи нинішнє та з оптимізмом споглядаючи в майбутнє.

Олексій Тимошенко,
директор інституту

Спортивні трофеї милують око...

З хрестоматії педагогічної підготовки вчителя

НАУКОВИМ дослідженням і педагогічній підготовці як напрямкам діяльності, що розвиваються, властива саморефлексація, що слугує надійним інструментарієм забезпечення неперервного сходження. В різні історичні періоди предметом спеціального розгляду педагогіки були проблеми наукової обґрунтованості досліджень, виявлення перспективності, констатації місця і ролі в системі споріднених гуманітарних наук, філософії та ін.

Інституційно етапи педагогічної підготовки вчителя співвідносяться з історією Києво-Могилянської академії, з діяльністю гімназійної освіти, започаткуванням в 1834 році педагогічної підготовки у відкритому в структурі університету Св. Володимира Педагогічному інституті. Але освітній простір характеризується не лише датами, документами, фактами про створення відповідних закладів, а й успадкованими вітчизняними педагогічними, науковими, професійними реаліями, зверненням до духовно-моральних, історико-національних особливостей, з'ясування проблем підготовки і діяльності вчителя як носія знань і культури, інтеграції педагогічної науки і практики педагогічної підготовки.

У галузі педагогічної підготовки на вітчизняному і світовому рівні сьогодні актуалізується проблема співвідношення педагогіки і філософії. У контексті підготовки майбутнього вчителя в Національному університеті імені М. П. Драгоманова завершується тривалий період визначення цієї проблеми, створено інститут філософської освіти і науки, кафедру соціальної філософії та філософської освіти, якою керує ректор університету В. П. Андрущенко. Опрацьовується науковий напрям методології педагогічної науки в контексті змісту підготовки вчителя кафедрами філософії (Г. Волинка, Н. Мозгова), теорії та історії педагогіки (Л. Вовк), культурології (В. Бондаренко). Вагомі напрацювання до проблеми мають кафедри педагогіки і психології вищої школи, соціальної педагогіки та ін. Предметом дослідження істориків педагогіки стає багатомірний і неоднозначний педагогічний процес з'ясування реалій, визначених незалежними від політичної та ідеологічної кон'юнктури показниками. При цьому важливою залишається історична відповідність традиційних, загальнолюдських, національних, професійних цінностей людини як найвищої міри добра, істини, свободи.

У 30-ті роки XIX ст. у Київському університеті Св. Володимира викладання педагогіки, психології, методик проводилося з урахуванням існуючих традицій педагогічної підготовки в Києво-Могилянської академії, оскільки читали курси її випускники і діячі – зазвичай магістри або професори філософії та богослов'я.

В матрикулі правил для студентів і слухачів університету Св. Володимира, підписаному ректором М. Максимовичем, вказувалось на необхідність дотримання "чистой и непорочной нравственности". Гуманістичні педагогічні цінності, декларовані філософами, випускниками і викладачами Києво-Могилянської академії в аудиторіях Педагогічного інституту, формувалися в умовах тодішнього суспільства. Відомий діяч О. Новицький, відрефлексовуючи стан адміністративної сваволі, практичній діяльності, в теоретичних працях, викладацькій роботі він орієнтував на істинність педагогічних цінностей. У своїй діяльності він приділяє увагу висвітленню педагогічного процесу в університеті та навчальних закладах Києва на різних етапах, характеризує управлінську діяльність освітою у Києві.

Київська академія, її прогресивні представники надали професійної спрямованості педагогічній практиці і думці Києва. З 1850 р. педагогіка була введена в систему університетської освіти як самостійний предмет.

Розмежування змісту викладання філософських і педагогічних наук у 1877 р. надало нового імпульсу педагогічній підготовці і педагогічному процесу в Києві. Кінець XIX – початок XX ст. знову позначилися спробами філософського обґрунтування виховання й освіти, що зберігало інтерес до методології педагогіки, педагогічної антропології в пізніший період, точніше – у 20-ті роки XX ст. Усвідомленню цінностей освіти сприяли компаративістські дослідження, присвячені західним філософським і педагогічним концепціям.

У 1920 р. у структурі Київського Інституту Народної Освіти (КІНО) для забезпечення педагогічної підготовки майбутніх вчителів було створено циклову комісію з педагогіки. Її працівники забезпечували викладання педагогічних дисциплін (система освіти, дидактика, система соціального виховання, педагогіка колективу, організація установ соціального виховання, дитячий рух, педагогічні течії, історія педагогіки).

Цього ж року її було реорганізовано у кафедру. На ній реалізовувались науково-теоретичні здобутки, напрацьовані на перших в Києві кафедрах педагогіки (кафедра Імператорського університету Святого Володимира – 1861 р., Фребелівського інституту та інших закладів, спадкоємцями яких став КІНО).

Антропологічність педагогіки, сформована у змісті педагогічної підготовки в Київському університеті, віддзеркалювалась у працях, навчально-методичній діяльності Степана Андрійовича Ананьїна (1874–1942), професора, завідувача кафедри педагогіки КІНО (1920–1925), декана факультету. С. А. Ананьїн – відомий вчений, педагог, психолог, випускник Київського університету (1905), автор курсу лекцій з педагогіки "Педагогіка" (1917), "Педагогічного словника-довідника" у двох частинах (1910), праць "Дитячі ідеали" (1911), "Нариси з педагогіки середньої школи" (1924), "Історія педагогічних течій", "Курс лекцій з педагогіки" (1959). С. А. Ананьїн як завідувач новоствореної на основі циклової комісії кафедри педагогіки читав авторські курси лекцій з дидактики, загальної педагогіки, з основних напрямів сучасної педагогіки, дитячої психології. В 1922 р. він став ініціатором, організатором і керівником семінару з педології при КІНО, функціонування якого, на думку вченого, мало поглибити вивчення студентами та всіма бажаючими актуальної на той час науки.

У 1920 р. в організаційному комітеті зі створення КІНО працював також Яків Феофанович Чепіга (1875–1938) – видатний педагог, психолог, громадський діяч. Як професор кафедри педагогіки, він викладав курси педагогічних і соціально-педагогічних дисциплін. Працював з відомими педагогами В. І. Помагайбою, Г. М. Іваницею, В. М. Догою, Б. С. Манжосом, О. К. Дорошкевичем, К. Ф. Лебединцевим та ін. Вони в 1938 р. були звинувачені у створенні в КІНО антирадянської націоналістичної організації, яка пропагувала націоналістичні погляди серед викладачів та студентів.

У 1917–1920 рр. разом з іншими представниками української інтелігенції Яків Феофанович брав активну участь у створенні підручників для української національної школи. У видавництві "Українська школа" під рубрикою "Українська педагогічна бібліотека" виходили посібники Я. Ф. Чепіги для вчителів.

У 20-ті роки в структурі кафедри педагогіки КІНО працював Олександр Федорович Музиченко (1875–1940) – фахівець з дидактики та методики, керуючи водночас трудовою школою № 43 м. Києва, читав курс "Зразкові школи на Заході і в Америці". За участі О. Ф. Музиченка були вироблені засади національної школи періоду незалежності України – "План управління освітою в Україні", "Проект єдиної школи на Вкраїні", що втілювалися в підготовку вчителя (1919). Його ініціативи про конструктивно-творче використання надбань зарубіжної педагогіки, концепції комплексного підходу були спрямовані і на вдосконалення педагогіки, як навчальної дисципліни. Педагогічна підготовка реалізувалася з орієнтацією на українознавство, краєзнавство. О. Музиченком в процесі багаторічної практики, творчого пошуку були розроблені новаторські підходи до уроку, які стали надбанням змісту педагогічної практики.

З 1922 по 1934 р. у складі кафедри педагогіки працює і читає лекції з педагогіки та історії педагогіки – Геннадій Євгенович Жураківський (1894–1955), доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН РСФСР (1945). Випускник Київського університету (1919) і організатор першої вітчизняної кафедри історії педагогіки в КДУ імені Т. Шевченка, Г. Жураківський структурує курс історії педагогіки, забезпечуючи належну науковість, світоглядність, змістовність.

У процесі викладання історії педагогіки в педуніверситеті, роботи з молодими науковцями Г. Є. Жураківський опрацьовує і проблеми педагогічної діяльності викладача вищої школи, специфіку роботи над дисертаційними дослідженнями, зокрема, з історії педагогіки. Сучасному молодому викладачеві нашого університету не завадило б знати, який тривалий шлях розвитку пройшла дидактика вищої школи, зокрема метод лекції, як структуротворча основа "університетської педагогіки". До проблеми ефективності, успішності результатів лекції, методики підготовки та читання лекційного курсу зверталися неодноразово професори кафедри педагогіки, спадкоємцями досвіду яких є сьогодні ми .

Г. Є. Жураківський вважав, що лекція наукового працівника, вважав професор, може вважатись вищим рівнем досконалості, якщо сприйматиметься аудиторією, як "окремий мистецький твір". На прикладі історії педагогіки, як нормативного курсу, Г. Жураківський вибудовує ідею застереження мислення слухачів від такого стану, коли "послідовність слів замінює в свідомості (слухача) послідовність понять і студент набуває лише своєрідного уміння "говорити більше, ніж спроможний обдумати".

Працюючи на кафедрі педагогіки в КІНО, Г. Є. Жураківський разом із О. М. Астрябом, Г. Г. де Метцем, О. Ф. Музиченком та іншими викладачами засновує методичне консультаційне бюро, покликане розв'язувати педагогічні проблеми, що виникали у працівників освіти в процесі роботи. Одним із завдань була перебудова системи педагогічної освіти. З цього погляду цікавою є стаття "Проблема побудови курсу "Система народної освіти" в педвиші" (1927), де автор розглядає зміст, місце серед інших навчальних курсів та дисциплін та методику викладання складного інтегративного курсу, який охоплював історію проблеми загальноосвітньої школи в XIX та в XX ст., інформацію про системи освіти зарубіжних країн. Наукова спадщина Г. Є. Жураківського періоду КІНО є цікавим джерелознавчим матеріалом, цінним засобом поглиблення історико-педагогічних знань.

Педагогічні дисципліни читав Микита Минович Грищенко (1900–1987) – перший ректор Київського інституту соціального виховання (1930), пізніше – директор Науково-дослідного інституту (НДІ) дефектології і НДІ педагогіки України (1948–1957), завідувач кафедри педагогіки КДУ в 50-70-х рр., автор понад 250 наукових праць, заслужений діяч науки УРСР (1969). Наукові інтереси видатного діяча педагогічної науки в Україні М. М. Грищенка були широко плановими і різнобічними. Історик-педагог, відомий фахівець у галузі організації народної педагогіки, він разом з іншими сподвижниками, зокрема з В. К. Майбородою, В. Л. Омельяненком, О. Г. Морозом опрацював новий напрям педагогічної науки – дослідження проблем педагогіки вищої школи. Також керував перебудовою навчального процесу, зорієнтованістю на напрямки підготовки майбутніх працівників сфери соціального виховання.

У 1929–1939 рр. професором кафедри був заслужений працівник освіти Сава Христофорович Чавдаров (1892–1962), також випускник Київського університету (1917), автор більше 200 праць з проблем дидактики, методики, історії педагогіки. Зокрема, С. Х. Чавдаров – один із упорядників першого видання українською мовою творів К. Д. Ушинського, автор монографій "Принципи радянської дидактики", "Педагогічні ідеї Тараса Григоровича Шевченка." Очолював авторський колектив першого україномовного підручника "Педагогіка", був директором НДІ педагогіки України, досліджував спадщину класиків вітчизняної та зарубіжної проблеми дидактики, формування наукового світогляду, педагогічної майстерності.

З 1944 р. кафедрою загальної педагогіки керує відомий український педагог, професор Микола Федорович Даденков (1885–1955) – автор першого підручника з історії педагогіки України (1947). Водночас із діяльністю на кафедрі, М. Ф. Даденков очолював відділ історії педагогіки НДІ педагогіки України, розробляв проблеми дидактики та естетичного виховання.

З 1951 до 1968 р. кафедру загальної педагогіки очолював професор Степан Андрійович Литвинов (1898–1982), доктор педагогічних наук (1970), професор, заслужений працівник вищої школи УРСР (1975). Він один із авторів підручника "Педагогіка" (1940), монографії "Народна освіта і педагогічна наука в Українській РСР (1917–1967)", "Хрестоматії з історії вітчизняної педагогіки" (1959).

З 1968 до 1985 р. посаду завідувача кафедри обіймав професор Василь Захарович Смаль (1930–1987) – проректор педагогічного інституту, дослідник проблем теорії та історії педагогіки, автор публікацій про педагога-гуманіста В. О. Сухомлинського, один із організаторів та упорядників п'ятитомного видання "Вибраних педагогічних творів" у Києві і тритомника в Москві (1976). Василю Захаровичу належить понад 100 наукових праць. Він один із авторів підручника "Історія педагогіки" (1973), "Хрестоматії" з історії дошкільної педагогіки (1974).

З 1984 до 1994 р. кафедру очолював професор Яків Іванович Бурлака, автор понад 100 публікацій з проблем дидактики середньої і вищої школи. Найвагоміші праці: "Бесіда як метод навчання" (1961), "Проблема удосконалення навчального процесу в педагогічному вузі" (1975).

В контексті концепції майбутнього університету – переорієнтація на науково-навчальний заклад (автори науково-організаційної версії – ректор В. П. Андрущенко, проректор з наукової роботи Г. І. Волинка, перший проректор В. П. Бех, проректор з економіки та організації навчально-виховної роботи О. С. Падалка) –при кафедрі теорії та історії педагогіки працюють дві наукові школи, чотири науково-навчальних лабораторії (на громадських засадах). Навчальну лабораторію з економічної освіти та управління очолює доктор педагогічних наук, професор, проректор університету О. С. Падалка.

На виконання науково-навчального проекту "2008–2009 н.р. – рік мовних стратегій", ініційованого і очолюваного ректором університету, член-кореспондентом НАН України В. П. Андрущенком, академіком АПН України, у межах наукового поля кафедри та інституту іноземної філології проводиться дослідження (керівник професор Л. П. Вовк) з проблеми інтегрування змісту та методів педагогічної і фахової підготовки майбутніх вчителів іноземної мови. За науково-методичною версією професора Л. Вовк, за участі професорів О. Падалки, В. Гончарова (директора інституту іноземної філології), викладачів, аспірантів підготовлені посібники: "Українсько-англійський словник навчально-педагогічних понять та термінів" (К., 2005), "Українсько-німецький словник та навчально-педагогічних понять та термінів" (К., 2007); "Українсько-французький словник навчально-педагогічних понять та термінів" (К., 2007).

У контексті діяльності культурно-освітнього центру "Освітянська ініціатива" та відділу краєзнавства НАН України виконувався науково-практичний проект "Краєзнавчо-педагогічний туризм у вихованні національної свідомості" (Л. Вовк, В. Обозний).

На кафедрі ведеться підготовка кадрів вищої кваліфікації за спеціальностями: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки, 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, 13.00.07 – теорія та методика виховання, 13.00.09 – теорія навчання.

Вища школа характеризується потребою конкретизації педагогічних тенденцій – змін цілепокладання у напрямку гуманізації, культурологічності навчання, пріоритетності освітніх траєкторій у самоосвіті, зорієнтованості на технологізацію, комп'ютеризацію навчання, неперервність поповнення знань.

Протягом останніх 20-ти років при кафедрі захищено понад 200 докторських та кандидатських дисертацій.

Вихованці кафедри теорії та історії педагогіки викладають у вищих навчальних закладах України, очолюють професійні педагогічні заклади, працюють у державних управлінських структурах. Випускники аспірантури і докторантури працюють у ВНЗ країн колишнього СРСР, у Болгарії, Польщі, Китаї, на Кубі.

За підсумками 2008–2009 н. р. кафедра посіла друге місце в рейтингу кафедр університету. 175-річчя університету кафедра теорії та історії педагогіки святкує разом із науковцями, які навчалися в аспірантурі та докторантурі, разом з студентами та магістрами, які одержали нагороди ректора за науковий пошук.

Кафедрі теорії та історії педагогіки, першій в категорії вищих педагогічних закладів із започаткування підготовки кадрів вищої кваліфікації (1924), ректором В. П. Андрущенком доручено розпочати серію круглих столів – наукових зустрічей з випускниками аспірантури і докторантури. Метою зустрічі будуть не лише спогади про кращі роки – зустрічі з джерелами науки.

Злітаються випускники кафедри – аспіранти і докторанти – з усіх куточків України, далекого і близького зарубіжжя до своїх наукових наставників, щоб святкувати 175-річчя університету. Як підкреслив ректор, член-кореспондент НАН України, дійсний член АПН України, В. П. Андрущенко, наші зустрічі – це своєрідний звіт перед провідним закладом, його професорами про посіяні і вирощені зерна педагогічної науки і практики.

Людмила Вовк,
завідувач кафедри
теорії та історії педагогіки,
Олег Падалка,
проректор з економіки та організації навчально-виховної роботи

Щиро дякуємо всім, хто допомагав нам у створенні цього святкового номера газети.

Редакція

Педагогічні КАДРИ газета

Газета Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова «Педагогічні кадри». Свідоцтво про реєстрацію КІ №30 від 27.01.94 р.

Редактор Олена Гончаренко,
літ. редактор Галина Голіцина,
комп'ютерне складання
і верстання Тетяни Ветраченко,
фото Василя Тимошенка.
Наша адреса: м. Київ-30, вул. Пирогова 9,
редакційний відділ, тел. (044) 239-30-85,
факс 234-75-87, e-mail: RV_221A@meta.ua

Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова
м. Київ—30, вул. Пирогова, 9
e-mail: Npu.press@i.ua
Свідоцтво про реєстрацію № 1101
від 29.10.2002 р.

Видрукувано
у друкарні НПУ імені М. П. Драгоманова.
Наклад 1000 примірників.

Відповідальність за достовірність інформації
несуть автори.
Позиція редакції не завжди збігається
з авторською.